Lieta Nr.15830315806

S P R I E D U M S
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā, 2016.gada 15.martā

Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Akmeņlauka
tiesneši D.Skrauple un J.Siliņš
piedaloties prokuroram U.Kursinskim
aizstāvei V.Borinai
sakarā ar Liepājas prokuratūras prokurora U.Kursinska apelācijas protestu iztiesāja apelācijas kārtībā atklātā tiesas sēdē krimināllietu, kurā ar Liepājas tiesas 2015.gada 1.aprīļa spriedumu

/pers. A/, /personas kods/, atzīts par nevainīgu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas un 215.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2010.gada 31.decembrim) un attaisnots.

Atcelts /pers. A/ piemērotais drošības līdzeklis – aizliegums izbraukt no valsts.

Pieteiktā materiālā kaitējuma kompensācija par labu valstij 120 493,67 *euro* atstāta bez izskatīšanas.

Iepazinusies ar apelācijas protesta motīviem, pārbaudījusi pierādījumus un lietas materiālus, Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a

apsūdzētajam /pers. A/ celta apsūdzība par to, ka viņš izvairījās no nodokļu nomaksas, slēpa un samazināja ar nodokli apliekamos objektus, ar ko tika nodarīts zaudējums valstij lielā apmērā.

Apsūdzībā norādīts, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apstākļos.

Laikā no 2005.gada 1.janvāra līdz 2005.gada 31.decembrim apsūdzētais /pers. A/, būdams SIA /Nosaukums A/ vadītājs, SIA /Nosaukums A/ vārdā veica uzņēmējdarbību. Iesniedzot Valsts ieņēmumu dienesta Liepājas nodaļas inspekcijā deklarācijas un pārskatus par SIA /Nosaukums A/ veiktajiem saimnieciskajiem darījumiem un gūtajiem ieņēmumiem, apsūdzētais /pers. A/ slēpa un samazināja ar nodokļiem apliekamos objektus:

2005.gada janvārī nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 4185,13 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 753,32 apmērā;

2005.gada februārī nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 14250,85 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 2565,15 apmērā;

2005.gada martā nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 33394,58 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 6011,03 apmērā;

2005.gada aprīlī nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 25758,53 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 4636,54 apmērā;

2005.gada maijā nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 36021,72 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 6483,91 apmērā

2005.gada jūnijā nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 67731,89 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 12191,74 apmērā;

2005.gada jūlijā nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 3652,21 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 657,40 apmērā;

2005.gada augustā nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 43125,21 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 7762,52 apmērā;

2005.gada septembrī nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 94556,91 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 17020,43 apmērā;

2005.gada oktobrī nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 66592,45 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 11986,64 apmērā;

2005.gada novembrī nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajā SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijā visus SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 53369,23 apmērā un nenorādīja pievienotās

vērtības nodokli Ls 9606,43 apmērā;

neskatoties uz to, ka 2005.gada 4.novembrī SIA /Nosaukums A/ tika izslēgta no pievienotās vērtības nodokļu maksātāju reģistra, 2005.gada decembrī veica un nenorādīja Valsts ieņēmumu dienestam SIA /Nosaukums A/ veiktos darījumus, tādējādi slēpa un samazināja SIA /Nosaukums A/ ar nodokli apliekamo objektu Ls 25523,20 apmērā un nenorādīja pievienotās vērtības nodokli Ls 4594,18 apmērā.

Tādējādi, apsūdzētais /pers. A/ veicot darījumus SIA /Nosaukums A/ vārdā laika posmā no 2005.gada 1.janvāra līdz 2005.gada 31.decembrim slēpa un samazināja ar nodokli apliekamo objektu Ls 468161,91 apmērā un izvairījās no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas Ls 84269,29 apmērā.

Laika posmā no 2004.gada decembra līdz 2005.gada decembrim SIA /Nosaukums A/ tika nodarbināta grāmatvede /pers. G/ ar atalgojumu Ls 90 apmērā, kurai netika aprēķinātas un norādītas atskaitēs valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas Ls 29,78 apmērā mēnesī. Tādējādi, apsūdzētais /pers. A/ veicot uzņēmējdarbību SIA /Nosaukums A/ vārdā laika posmā no 2004.gada decembra līdz 2005.gada decembrim nenorādīja atskaitēs /pers. G/ darba algu Ls 1170 apmērā un izvairījās no valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu nomaksas Ls 387,14 apmērā.

Apsūdzībā norādīts, ka kopā apsūdzētais /pers. A/ nodarīja zaudējumus valstij lielā apmērā par kopējo summu Ls 84683,43 (120493,67 *euro*).

Šādas /pers. A/ darbības kvalificētas pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas.

Turklāt apsūdzētajam /pers. A/ celta apsūdzība par to, ka viņš lika šķēršļus maksātnespējas procesa gaitā, kas izpaudās kā administratora pieprasītās informācijas neiesniegšana.

Apsūdzībā norādīts, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apstākļos.

Laika posmā no 2007.gada 28.februāra līdz 2007.gada 21.maijam apsūdzētais /pers. A/, būdams nozīmēts par parādnieka SIA /Nosaukums A/ pārstāvi, nesniedza atbildi uz maksātnespējīgās SIA /Nosaukums A/ administratores 2007.gada 12.februāra rīkojumu Nr.2, kuru saņēma 2007.gada 16.februārī, tādējādi liekot šķēršļus maksātnespējas procesa gaitai.

Šādas /pers. A/ darbības kvalificētas pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas.

Ar Liepājas tiesas 2011.gada 26.aprīļa spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā un Krimināllikuma 215.panta trešajā daļā, kriminālprocess /pers. A/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 214.panta pirmās daļas izbeigts saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 377.panta 2.punktu.

Ar Kurzemes apgabaltiesas 2012.gada 4.janvāra spriedumu atcelts Liepājas tiesas 2011.gada 26.aprīļa spriedums daļā par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas un Krimināllikuma 215.panta trešās daļas un atceltajā daļā krimināllieta nosūtīta jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, pārējā daļā spriedums atstāts negrozīts.

Ar Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 17.maija lēmumu Kurzemes apgabaltiesas 2012.gada 4.janvāra spriedums atstāts negrozīts.

Ar Liepājas tiesas 2015.gada 1.aprīļa spriedumu /pers. A/ atzīts par nevainīgu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas un 215.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2010.gada 31.decembrim) un attaisnots. Pirmās instances tiesa taisījusi attaisnojošu spriedumu saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punktu.

Ar Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2015.gada 14.septembra lēmumu lieta virzīta Augstākās tiesas priekšsēdētājam jautājuma izlemšanai par lietas nodošanu no Kurzemes apgabaltiesas citai apgabaltiesai.

A r 2015.gada 21.septembra Augstākās tiesas priekšsēdētāja I.Bičkoviča lēmumu rezolūcijas veidā lietai noteikta piekritība un tā nosūtīta izskatīšanai apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesai.

Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas protestu iesniedza Liepājas prokuratūras prokurors U.Kursinskis, kurā lūdz atcelt Liepājas tiesas 2015.gada 1.aprīļa spriedumu un taisīt jaunu, notiesājošu spriedumu, atzīt apsūdzēto /pers. A/ par vainīgu pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas un pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas un noteikt apsūdzētajam atbilstošu sodu.

Apelācijas protestā prokurors norāda, ka pirmās instances tiesas spriedums ir nelikumīgs un nepamatots, jo tiesa secinājusi, ka /pers. A/ vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kura pazīmes paredzētas Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā, nav pierādīta un viņu attaisnojusi. Vienlaikus tiesa spriedumā atsaukusies uz Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punktu, ka apsūdzētā /pers. A/ izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva, tādējādi pirmās instances tiesa spriedumā ir norādījusi divus pretrunīgus attaisnošanas pamatus, tāpēc, prokurora ieskatā, tiesas spriedums nav atzīstams par tiesisku un pamatotu.

Prokurors norāda, ka pirmās instances tiesa, attaisnojot apsūdzēto /pers. A/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas, norādījusi, ka apsūdzība ir nekonkrēta, kas neļauj apsūdzētam pilnībā izprast tās būtību, jo no apsūdzības nav saprotams, kas tika slēpts un kas tika samazināts. Tiesas ieskatā apsūdzībā bija jānorāda konkrētas tiesību normas, saskaņā ar kurām /pers. A/ bija persona, kurai bija pienākums konkrētā taksācijas periodā no konkrētas apliekamās summas pēc noteiktas likmes maksāt attiecīgus nodokļus un pielīdzinātos maksājumus. Šādam tiesas secinājumam prokurors nepiekrīt, jo Krimināllikuma 218.panta norma nav blanketa, līdz ar to konkrētas tiesību normas apsūdzībā nav jānorāda. Prokurora ieskatā, šāda tiesas prasība ir nepamatota un neloģiska.

Prokurors vērš uzmanību uz to, ka apsūdzībā ir norādīts, ka /pers. A/ SIA /Nosaukums A/ vārdā veica uzņēmējdarbību, iesniedza deklarācijas un pārskatus. Prokurors norāda, ka tas ir vispārzināms fakts, ka, veicot uzņēmējdarbību, ir jāmaksā nodokļi, un, ja tam nepiekrīt, tad saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 125.panta pirmās daļas 4.punktu, ja netiek pierādīts pretējais, par pierādītu uzskatāms fakts, ka persona zina un tai vajadzēja zināt savus normatīvajos aktos paredzētos pienākumus.

Prokurors norāda, ka šādi pienākumi paredzēti šādos normatīvos aktos. Saskaņā ar 2004.gadā spēkā esošo likumu „Par nodokļiem un nodevām" 1.panta 4.apakšpunktu nodokļu maksātāji ir Latvijas Republikas juridiskās personas vai to pārstāvji, kas veic ar nodokli apliekamas darbības. Konkrētā nodokļa objekts un maksātāju loks tiek noteikts katra konkrētā nodokļa likumā. Šā likuma un konkrēto nodokļu likumu izpratnē par nodokļu maksātājiem uzskatāmas arī ar pievienotās vērtības nodokli apliekamās personas.

Prokurors norāda, ka saskaņā ar 2004.gadā spēkā esošo likumu „Par nodokļiem un nodevām 15. [1] panta pirmo un trešo daļu Uzņēmumu reģistrs reģistrē uzņēmumus kā nodokļu maksātājus un izsniedz uzņēmumam reģistrācijas apliecību, kura vienlaikus ir arī nodokļu maksātāja apliecība. Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 1. un 2.apakšpunktu nodokļu maksātāju vispārīgie pienākumi ir aprēķināt maksājamo nodokļu summas, noteiktajā termiņā un pilnā apmērā nomaksāt nodokļus un nodevas. SIA /Nosaukums A/ reģistrēts Uzņēmumu reģistrā un Nodokļu maksātāju reģistrā 2004.gada 27.janvārī, un /pers. A/ pats personīgi, apliecinot to ar savu parakstu, 2004.gada 29.janvārī saņēma Uzņēmumu reģistra lēmumu par SIA /Nosaukums A/ reģistrāciju. Prokurors norāda, ka /pers. A/ bija jāzina, ka SIA /Nosaukums A/ ir nodokļu maksātājs un jāzina vispārējie nodokļu maksātāja pienākumi.

Tālāk prokurors norāda, ka saskaņā ar 1995.gada 9.martā Saeimā pieņemtā likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" (redakcijā, kas bija spēkā 2004. un 2005.gadā) 1.panta 7.apakšpunktu ar pievienotās vērtības nodokli apliekamā persona ir juridiskā persona, kas reģistrēta Valsts ieņēmumu dienesta ar pievienotās vērtības nodokli apliekamo personu reģistrā. Saskaņā ar šī paša likuma 9.panta pirmo daļu nodokļa taksācijas periods ir viens

kalendārais mēnesis, saskaņā ar 11.panta pirmo daļu apliekamā persona iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam nodokļa deklarāciju ar nodokļa aprēķinu par taksācijas periodu 15 dienu laikā pēc taksācijas perioda beigām, saskaņā ar 12.panta pirmo daļu apliekamā persona iemaksā nodokli valsts budžetā par taksācijas periodu 15 dienu laikā pēc taksācijas perioda beigām.

Prokurors norāda, ka SIA /Nosaukums A/ ir reģistrēta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā 2004.gada 29.novembrī, un tā kā SIA /Nosaukums A/ vienīgais īpašnieks un vadītājs /pers. A/ bija reģistrējis SIA /Nosaukums A/ kā pievienotās vērtības nodokļa maksātāju, tad viņam arī bija jāzina savi normatīvajos aktos paredzētie pienākumi. Bez tam, kā konstatēts Valsts Ieņēmumu dienesta veiktajā audita pārskatā Nr.95 par SIA /Nosaukums A/, tad sabiedrība ir ievērojusi pārskatu un deklarāciju iesniegšanas termiņus, kas, prokurora ieskatā, norāda uz to, ka likumā paredzētais pienākums deklarēt ar nodokli apliekamos darījumus /pers. A/ ir bijis zināms.

Prokurors atsaucas uz likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu" 5.panta pirmo daļu, 6.panta pirmo daļu un 14.panta pirmo daļu un norāda, ka /pers. A/, kā SIA /Nosaukums A/ vadītāja, pienākums bija deklarēt un nomaksāt valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par grāmatvedei izmaksāto atalgojumu.

Prokurors norāda, ka /pers. A/ tiek apsūdzēts par konkrētām darbībām, kuras veido Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvu, nevis par likumā noteikta pienākuma neizpildi. Viens no nodokļu maksātāja pienākuma neizpildes veidiem ir izvairīšanās no nodokļu nomaksas. Izvairīties no nodokļu nomaksas var vairākos veidos. Prokurors vērš uzmanību uz to, ka konkrētais izvairīšanās veids ir norādīts apsūdzībā.

Prokurora ieskatā, nav pamatota spriedumā esošā tiesas norāde uz to, ka no apsūdzības nav saprotams, vai slēpti darījumi vai ienākumi, vai kādi citi ar nodokli apliekamie objekti.

Prokurors norāda, ka apsūdzībā ir norādīts pievienotās vērtības nodoklis, savukārt, nenorādot pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās visus veiktos darījumus, tiek slēpti deklarācijā nenorādītie darījumi un līdz ar to tiek slēpts ar nodokli apliekamais objekts. Tā kā daļa no darījumiem ir norādīti iesniegtajās deklarācijās, tad deklarācijā ir samazināts ar pievienotās vērtības nodokli apliekamais objekts. Prokurors vērš uzmanību uz to, ka šī iemesla dēļ apsūdzībā ir norādīts, ka apliekamais objekts tiek slēpts un samazināts. Turklāt apsūdzībā ir norādīts, ka netika norādīti visi veiktie darījumi un tādā veidā tika slēpts un samazināts ar nodokli apliekamais objekts. Slēptā un samazinātā apliekamā objekta summa ir norādīta apsūdzībā kā pa taksācijas periodiem, tā arī kopējā deklarācijās nenorādītā apliekamā objekta summa. Prokurors vērš uzmanību uz to, ka apsūdzībā katrā taksācijas periodā ir norādīts, kāds nodokļa veids un kādā apmērā nav norādīts deklarācijā, un tas ir pievienotās vērtības nodoklis.

Par auditā aprēķināto un no apsūdzības atšķirīgo pievienotās vērtības nodokļa summu. Apsūdzība tiesas izmeklēšanā ir norādījusi, ka auditā netiek atzīts SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijās deklarētais pievienotās vērtības nodokļa priekšnodoklis un neatzītā priekšnodokļa apmērā tiek aprēķināts budžetā maksājamais pievienotās vērtības nodoklis. Priekšnodoklis netiek atzīts, jo auditam netiek piestādīti attaisnojuma dokumenti. Priekšnodokļa atskaitīšanas tiesība ir ekskluzīva uzņēmēja tiesība samazināt valsts budžetā maksājamo pievienotās vērtības nodokli tādā apmērā, kādā pievienotās vērtības nodoklis savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai ir samaksāts uzņēmēja darījuma partneriem. Ja netiek piestādīti darījumu apliecinoši dokumenti, šī tiesība tiek anulēta un pievienotās vērtības nodokļa priekšnodoklis netiek atzīts. Tā rezultātā tiek palielināts valsts budžetā maksājamais pievienotās vērtības nodoklis. Arī vienkārši pazaudējot darījumu apliecinošus dokumentus uzņēmumam tiks palielināts maksājamais pievienotās vērtības nodoklis.

Prokurors norāda, ka pirmstiesas izmeklēšanas laikā netika iegūti pierādījumi, ka aprēķinātais priekšnodoklis būtu iegūts fiktīvi, vai ka priekšnodoklis būtu aprēķināts ar uzņēmuma saimniecisko darbību nesaistītiem darījumiem, un ņemot vērā to, ka pierādīšanas pienākums ir apsūdzībai, prokurors vērš uzmanību uz to, ka tā kā pierādījumi ļaunprātīgai /pers. A/ rīcībai, pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās norādot priekšnodokli, netika iegūti, tādēļ apsūdzība par priekšnodokļa iekļaušanu deklarācijās netika celta.

Prokurors uzskata, ka /pers. A/ darbībās ir saskatāma nevērīga, neuzmanīga attieksme pret grāmatvedības dokumentu saglabāšanu, kas nav kriminālsodāma. Līdz ar to /pers. A/ apsūdzība celta par tiem ar pievienotās vērtības nodokli apliekamiem darījumiem, kuri vispār nav norādīti pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās. Apsūdzība celta par nedeklarētiem darījumiem. Tā kā nav iesniegti SIA /Nosaukums A/ grāmatvedības dokumenti, tad, veicot auditu, Valsts Ieņēmumu dienests pieprasīja informāciju no SIA /Nosaukums A/ darījumu partneriem un pārbaudīja SIA /Nosaukums A/ bankas kontos saņemtās naudas summas, kurās norādīts SIA /Nosaukums A/ saņemtais pievienotās vērtības nodoklis. Visu iegūto informāciju pa taksācijas periodiem Valsts Ieņēmumu dienests apkopoja un salīdzināja ar SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības deklarācijām, starpība starp Valsts Ieņēmumu dienesta konstatēto un /Nosaukums A/ deklarēto ir iekļauta apsūdzībā un inkriminēta /pers. A/ kā ar pievienotās vērtības nodokli apliekamā objekta slēpšana un samazināšana. Pievienotās vērtības nodokļa deklarācija nesatur informāciju par atsevišķiem deklarētajiem darījumiem, bet tikai deklarēto darījumu summu. Šī iemesla dēļ apsūdzībā nav norādīti konkrēti darījumi, kurus /pers. A/ nav deklarējis, bet gan kopējā nedeklarēto darījumu summa.

Prokurors norāda, ka /pers. A/ ir reģistrējis uzņēmumu /Nosaukums A/ uz sava vārda, ir izņēmis pavadzīmes Valsts Ieņēmumu dienestā, ir atvēris kontus Trasta Komercbankā un Rietumu bankā, skaidrā naudā no Rietumu bankas izņēmis Ls 235 195, ir parakstījis dokumentus saistībā ar SIA /Nosaukums A/ saimniecisko darbību. Prokurora ieskatā, tas, kādā veidā tiek sakārtota uzņēmuma funkcionēšana - kas veic pasūtījumus, kas kārto grāmatvedību, kas piegādā preces - tā ir uzņēmuma iekšējā lieta.

Prokurora ieskatā, apstāklis, ka /pers. A/ nav parakstījis dažus no darījuma dokumentiem, nav parakstījis iesniegtās deklarācijas, nevar būt par pamatu apsūdzētā /pers. A/ attaisnošanai, jo viņš tiek apsūdzēts par darījumu nedeklarēšanu. Prokurors uzskata, ka /pers. A/ kā SIA /Nosaukums A/ vadītājs ir atbildīgs par to, lai uzņēmums pilnā apmērā aprēķinātu nodokļus par veiktajiem darījumiem. /pers. A/ faktiskās darbības - uzņēmuma reģistrēšana, kontu atvēršana, pavadzīmju iegādāšanās Valsts Ieņēmumu dienestā, pavadzīmju un līgumu parakstīšana, skaidras naudas vairāk nekā Ls 200 000 apmērā izņemšana un pēc viņa paša vārdiem - absolūts intereses trūkums par to, vai ir aprēķināti un pilnā apmērā nomaksāti nodokļi, pēc prokurora domām, norāda uz /pers. A/ vēlmi izvairīties no nodokļu nomaksas.

Prokurors norāda, ka persona savu gribu var paust dažādos veidos ar rīcību, klusējot, pasakot. Personas gribas paušana, kas tiek apstiprināta ar parakstu, īpaši uzsver personas gribas nopietnību un /pers. A/ ar savu parakstu ir apstiprinājis kā uzņēmuma dibināšanu, tā kontu atvēršanu, tā darījumu dokumentus, tā naudas izņemšanu.

Tālāk apelācijas protestā prokurors norāda, ka tiesa /pers. A/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas attaisnojusi, nekonstatējot noziedzīgā nodarījuma objektīvo un subjektīvo pusi. Attiecībā par tiesas spriedumā esošām norādēm, ka Krimināllikuma 215.panta otrā daļa satur blanketas dispozīcijas pazīmes, ka apsūdzībā jābūt norādītam likumam, kurš uzliek parādniekam pienākumu iesniegt likumā paredzēto informāciju, ka apsūdzība ir nekonkrēta un vispārīga, un apsūdzībā nav norādīts, kādu likumā paredzētu informāciju /pers. A/ būtu jāsniedz maksātnespējīgās SIA /Nosaukums A/ administratorei, prokurors vērš uzmanību, ka administratore rīkojumu izsūtīja 2007.gada 12.februārī, norādot, ka informācija sniedzama līdz 2007.gada 15.februārim, savukārt /pers. A/ par rīkojuma saņemšanu parakstījies 2007.gada 16.februārī, tātad rīkojumu nav bijis iespējams izpildīt līdz norādītajam datumam.

Prokurors uzskata, ka tiesas spriedumā izdarītie secinājumi, ka tiesai nav saprotams, kāda tiesību norma, dokuments vai apstāklis uzliek par pienākumu /pers. A/ sniegt informāciju administratorei no 2007.gada 28.februāra līdz 2007.gada 21.maijam, ja rīkojumā norādīts 15.februāris, nav pamatoti. Prokurors atsaucas uz Kriminālprocesa likuma 125.panta pirmās daļas 4.punktu un norāda - ja netiek pierādīts pretējais, par pierādītu

uzskatāms fakts, ka persona zina un tai vajadzēja zināt savus normatīvajos aktos paredzētos pienākumus.

Prokurors norāda, ka maksātnespējas procesa gaitu 2007.gadā reglamentēja likums „Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju". Saskaņā ar šī likuma 2.pantu likums attiecas uz visiem Uzņēmumu reģistrā reģistrētajiem uzņēmumiem un uzņēmējsabiedrībām, kā arī piemērojams komercreģistrā reģistrētajiem komersantiem. SIA /Nosaukums A/ reģistrēts Uzņēmumu reģistrā 2004.gada 27.janvārī un par tās vienīgo īpašnieku un vadītāju reģistrēts /pers. A/, tādēļ prokurors uzskata, ka apsūdzētajam bija jāzina savi kā parādnieka pārstāvja pienākumi.

Prokurors atsaucas uz minēto likumu, kas reglamentēja maksātnespējas procesu 2007.gadā, un norāda, ka 19.panta otrā daļa noteica: „Administrators pārņem parādnieka mantu, dokumentāciju un zīmogu līdz maksātnespējas procesa izbeigšanai vai mierizlīguma noslēgšanai." Šī likuma 19.panta ceturto daļu: „Administrators noskaidro faktiskās maksātnespējas cēloņus un sniedz par tiem atzinumu kreditoru sapulcei un tiesai." Savukārt saskaņā ar šī likuma 20.panta pirmās daļas otro punktu administratoram ir tiesības pieprasīt no parādnieka informāciju, kas nepieciešama maksātnespējas procesa gaitā, un saņemt to un saskaņā ar šī likuma 34.panta pirmo daļu: „Parādnieka pārstāvjiem ir pienākums sniegt administratora un kreditoru sapulces pieprasīto informāciju piecpadsmit dienu laikā no pieprasījuma nosūtīšanas dienas." Saskaņā ar šī likuma 34.panta otro daļu „Parādnieka pārstāvji iesniedz pieprasīto informāciju rakstveidā, apliecinot to ar savu parakstu. Par nepatiesas informācijas sniegšanu parādnieka pārstāvji atbild saskaņā ar šo likumu un Krimināllikumu."

Prokurors norāda, ka līdzīga rakstura kārtība ir paredzēta arī uz protesta sastādīšanas brīdi spēkā esošajā Maksātnespējas likumā.

Prokurors vērš uzmanību uz to, ka Maksātnespējas likumā nav norādīts, kādu konkrēti informāciju administrators ir tiesīgs pieprasīt no parādnieka, jo konkrēts pieprasāmās informācijas saturs likumā nav definēts, taču no likuma jēgas ir saprotams, ka administrators no parādnieka pārstāvja ir tiesīgs pieprasīt konkrētās juridiskās personas mantu, dokumentus, zīmogu, kā ari informāciju, paskaidrojumus par konkrētās juridiskās personas mantas, dokumentu, zīmogu atrašanās vietu un iegūt informāciju par faktiskās maksātnespējas cēloņiem. Krimināllikuma 215.panta trešajā daļā ir norāde uz administratora pieprasīto likumā paredzēto informāciju un administrators drīkst pieprasīt informāciju tikai likumā noteiktajās robežās saistībā ar konkrēta uzņēmuma maksātnespēju, pretējā gadījumā kriminālatbildība pēc šī panta neiestāsies.

Prokurors vērš uzmanību uz to, ka apsūdzībā nav jānorāda visi pārbaudītie apstākļi, kas nav piepildījušies, apsūdzībai ir jābūt konkrētai. Prokurors norāda, ka apsūdzībā nav jānorāda likums, kurš uzliek par pienākumu personai sniegt atbildi uz administratora pieprasījumu, un vēl jo vairāk jānorāda vispārīgais ierobežojums par administratora no parādnieka pieprasāmās informācijas saturu, kas likumā nav definēts vispār. Prokurors norāda, ka apsūdzība tika celta par atbildes nesniegšanu uz administratora pieprasījumu. Pieprasījuma saturs nav būtisks, bet gan būtiski vai šāds pieprasījums ir bijis, vai pieprasījums ir identificējams pēc apsūdzības, vai persona šo pieprasījumu ir saņēmusi, vai ir sniegusi uz to atbildi. Ja pieprasījums nav saņemts, tad izmeklēšanā tiek pārbaudīts vai nav attaisnojošu iemeslu, ja atbilde nav sniegta, tad izmeklēšanā tiek pārbaudīts vai nav attaisnojošu iemeslu. Taču par šīs pārbaudes rezultātiem netiek rakstīts apsūdzībā. Apsūdzība vai nu tiek celta un uzturēta, vai kriminālprocess tiek izbeigts.

Prokurors uzsver, ka apsūdzībā ir norādīts, ka juridiskās personas /Nosaukums A/ administratore ir pieprasījusi informāciju, SIA /Nosaukums A/ pārstāvis pieprasījumu ir saņēmis un nav sniedzis atbildi likumā noteiktajā 15 dienu termiņā no pieprasījuma nosūtīšanas dienas. 12.februārī pieprasījums izsūtīts, 27.februārī bija jāsniedz atbilde, 28.februārī iestājās krimināatbildība. Prokurors norāda, ka apsūdzība celta par atbildes nesniegšanu līdz 21.maijam, jo minētajā datumā pabeigts SIA /Nosaukums A/ maksātnespējas process.

Prokurors norāda, ka tiesai radušās šaubas, vai /pers. A/ ir noziedzīgo nodarījumu, par kuriem tiek apsūdzēts, izdarītājs vai līdzdalībnieks, tas ir, subjekts, jo noziedzīga nodarījuma subjekta pamatpazīmes ir pieskaitāmība un vecums, no kura iestājas krimināatbildība. Pēc prokurora domām, šaubas par /pers. A/ pieskaitāmību tiesai iespējams radušās tāpēc, ka viņam ir konstatēta viegla garīga atpalicība. Prokurors norāda, ka, rodoties šaubām par pieskaitāmību, tiesa nepamatoti atsaukusies uz Kriminālprocesa likuma 455.panta otro daļu, ka tiesa pēc savas iniciatīvas nevar iegūt pierādījumus, jo pieskaitāmība nav pierādījums, tas ir apstāklis, kas jānoskaidro lietā.

Prokurors uzskata, ja tiesai kā procesa virzītājam radās šaubas par apsūdzētā pieskaitāmību, tad saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 195.panta 5.punktu bija obligāti jānosaka ekspertīze par apsūdzētā psihisko stāvokli.

Apelācijas instances tiesas sēdē valsts apsūdzētājs U.Kursinskis iesniegto apelācijas protestu tajā norādītajā apjomā uzturēja, lūdza atcelt pirmās instances tiesas spriedumu, taisīt notiesājošu spriedumu un noteikt apsūdzētajam /pers. A/ sodu, kādu bija lūdzis noteikt pirmās instances tiesā.

Apsūdzētais /pers. A/ un viņa aizstāve V.Borina apelācijas instances tiesā iesniegto apelācijas protestu atzina par nepamatotu un lūdza pirmās instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Apsūdzētais /pers. A/ apelācijas instances tiesā liecību sniegt atteicās, norādot, ka apstiprina pirmās instances tiesā pēdējo sniegto liecību.

Pārbaudījusi apelācijas instances tiesas sēdē pierādījumus un lietas materiālus, uzklausījusi prokurora un aizstāves viedokļus, apsvērusi apelācijas protestā norādītos motīvus, Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija atzīst, ka Liepājas tiesas attaisnojošais spriedums ir jāatceļ daļā par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas un attaisnošanu, par kaitējuma kompensācijas atstāšanu bez izskatīšanas, par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, par SIA "/Nosaukums A/" reģistrācijas lietas atdošanu Uzņēmumu reģistram, un šajā daļā taisāms jauns spriedums. Pārējā daļā Liepājas tiesas spriedums par /pers. A/ attaisnošanu pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas ir tiesisks un pamatots, līdz ar to tā atcelšanai šajā daļā un notiesājoša sprieduma taisīšanai nav pamata.

Tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa spriedumā sākotnēji norādījusi, ka celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas apsūdzētais /pers. A/ attaisnojams, jo apsūdzībā norādītajās darbībās nav konstatējams noziedzīga nodarījuma sastāvs, taču pēc pierādījumu analīzes tiesa secinājusi, ka apsūdzētais /pers. A/ minētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā attaisnojams, jo apsūdzētā vaina nav pierādīta.

Attaisnošanas pamats norādīts Kriminālprocesa likuma 519.pantā. Minētā tiesību norma noteic, ka tiesa taisa attaisnojošu spriedumu, ja: 1) apsūdzētā izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva; 2) apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgajā nodarījumā nav pierādīta.

Iepazīstoties ar pirmās instances tiesas sprieduma motīvu noslēguma daļā norādīto apsūdzētā /pers. A/ attaisnošanas pamatojumu, redzams, ka pirmās instances tiesa apsūdzēto pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas attaisnojusi saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punktu – ka apsūdzētā izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva. Tiesas kolēģija atzīst, ka minētais neatbilst tiesas spriedumā konstatētajam, tiesa pretrunīgi norādījusi likumā paredzēto attaisnošanas pamatu, tāpēc pirmās instances tiesas spriedums šajā daļā jāatceļ un jātaisa jauns spriedums, attaisnojot apsūdzēto /pers. A/ pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519.panta 2.punktu, jo apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgajā nodarījumā nav pierādīta.

Par celto apsūdzību pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas noskaidroti šādi notikuma apstākļi.

No SIA /Nosaukums A/ reģistrācijas lietas dokumentiem redzams, ka Uzņēmumu reģistram iesniegti /pers. A/ 2003.gada 23.decembrī parakstīti dokumenti uzņēmuma reģistrēšanai, uzņēmuma darbība saskaņā ar statūtiem, SIA dalībnieks un rīkotājdirektors /pers. A/. SIA /Nosaukums A/ reģistrēta Komercreģistrā 2004.gada 27.janvārī.

Pieteikumu kapitālsabiedrības ierakstīšanai komercreģistrā, kā arī SIA /Nosaukums A/ statūtus zvērinātas notāres Aijas Burbeckas klātbūtnē,

pārbaudot /pers. A/ rīcībspēju, ir parakstījis pats /pers. A/. Arī par Uzņēmuma reģistra 2004.gada 27.janvāra lēmuma par SIA /Nosaukums A/ ierakstīšanu komercreģistrā saņemšanu 2004.gada 29.janvārī ir parakstījies /pers. A/. Šādi secināts 2009.gada 13.oktobra rokraksta ekspertīzes eksperta atzinumā (1.sējuma lietas 9.-44.lapa, 3.sējuma lietas 31.-105.lapa, 4.sējuma lietas 80.-81.lapa).

No SIA /Nosaukums A/ gada pārskata par 2004.gadu, kas atrodas Uzņēmuma reģistra reģistrācijas lietā, secināms, ka uzņēmumam 2004.gadā nav bijis apgrozījums, tātad saimnieciskā darbība 2004.gadā nav notikusi. Gada pārskatā visus dokumentus ir parakstījis /pers. A/ (1.sējuma lietas 14.-26.lapa, 3.sējuma lietas 75.-87.lapa, 4.sējuma lietas 80.-81.lapa).

No Valsts ieņēmumu dienesta 2006.gada 19.maija lēmuma par audita rezultātiem Nr.5.1.1-8/95 (1.sējuma lietas 70.-71.lapa) un audita pārskata Nr.95 par SIA /Nosaukums A/, reģ.Nr./reģistrācijas numurs/ (1.sējuma lietas 46.-69.lapa), konstatēts, ka no 2004.gada 1.janvāra līdz 2005.gada 31.decembrim SIA /Nosaukums A/ ir veikusi darījumus.

Audita laikā 2005.gada 21.martā /pers. A/ sniedzis paskaidrojumus un iesniedzis tikai daļu no izrakstītajām preču pavadzīmēm - rēķiniem, kā arī nav uzrādījis grāmatvedības reģistrus par preču realizāciju un pievienotā vērtības nodokļa uzskaiti. Audita laikā pieprasīta informācija no darījumu partneriem, tas ir, trešajām personām un AS „Rietumu banka" sniegta informācija par SIA /Nosaukums A/ norēķinu kontā ieskaitītām apmaksām par izrakstītajiem rēķiniem.

Auditā konstatēts, ka SIA /Nosaukums A/ auditam iesniedza daļu no grāmatvedības dokumentiem - nodokļu rēķiniem, kas apstiprinātu realizāciju. Uzņēmums neiesniedza grāmatvedības dokumentus - nodokļu rēķinus, kas apstiprinātu priekšnodoklī iekļautās summas. Auditā, salīdzinot grāmatvedības pirmdokumentus, no trešās personas saņemto informāciju ar PVN deklarācijās uzrādīto kopējo darījumu vērtību, aprēķināto PVN un priekšnodokli, konstatētas starpības. Norādīts, ka nav ievēroti likumu "Par grāmatvedību" 2.un 7.pants, likumu "Par nodokļiem un nodevām "15.panta pirmās daļas 1.,2.,11.punkts un likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" 2.panta otrā daļa, 8.panta 1.un 2.daļa un 10.panta pirmās daļas 1.punkts. Rezultātā papildus aprēķināts pievienotās vērtības nodoklis par laika periodu no 2004.gada decembra līdz 2005.gada 3.novembrim Ls 275371,01 un soda nauda Ls 275371,01.

Auditā konstatēts, ka 2005.gada novembrī un decembrī uzņēmums nepamatoti (2005.gada 4.novembrī izslēgts no PVN maksātāju reģistra) izrakstīja nodokļu rēķinus. Nav ievērota likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" 8.panta piektā daļa. Rezultātā papildus aprēķināts pievienotās vērtības nodoklis par 2005.gada novembri un decembri Ls 10052,96 un soda nauda Ls 20105,92, kopā Ls 580900,90.

Auditā, salīdzinot grāmatvedības pirmdokumentus, no trešajām personām saņemto informāciju ar pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās uzrādīto kopējo darījumu vērtību, aprēķināto pievienotās vērtības nodokli un priekšnodokli, ir konstatētas starpības. Rezultātā SIA /Nosaukums A/ papildus aprēķināts pievienotās vērtības nodokļa parāds Ls 285423,97 par taksācijas periodu no 2004.gada decembra līdz 2005.gada decembrim.

SIA /Nosaukums A/ iesniegusi VID pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas par visiem 2005.gada mēnešiem ar pārskatiem par priekšnodokļa summām, kas iekļautas deklarācijā.

Auditā konstatēts, ka 2004.gada 15.novembrī SIA /Nosaukums A/ rīkotājdirektors /pers. A/ Valsts ieņēmumu dienestam sniedzis rakstisku informāciju, ka uzņēmuma grāmatvedību kārtos /pers. G/. Audita laikā 2006.gada 21.martā /pers. A/ rakstiski paskaidrojis, ka grāmatvede /pers. G/ bijusi nodarbināta no 2004.gada decembra līdz 2006.gada janvārim. /pers. G/ maksāta darba alga – Ls 90 mēnesī, bet darba līgums ar viņu nav bijis noslēgts.

Auditā secināts, ka SIA /Nosaukums A/ nodarbinājusi darba ņēmēju /pers. G/, nenodibinot darba attiecības, un nav aprēķinājusi valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par taksācijas periodu no 2004.gada decembra līdz 2005.gada decembrim Ls 387,14 apmērā. Norādīts, ka SIA /Nosaukums A/ nav ievērojusi likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 5.panta pirmo daļu, 6.panta pirmo daļu, 14.panta pirmo daļu. Pamatojoties uz likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" 16.^{1} panta pirmo daļu, noteiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas Ls 387,14 un soda nauda Ls 1161,42, kopā Ls 1548,56.

Lietai pievienotas auditā izmantoto dokumentu kopijas (1.sējuma lietas 73.-204.lapa).

No izņemšanas protokola (1.sējuma lietas 208.-232.lapa), kas sastādīts 2007.gada 14.martā, redzams, ka Valsts Ieņēmumu dienesta Kurzemes reģionālās iestādes Liepājas nodaļā izņemtas SIA /Nosaukums A/ pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas un to pielikumi par 2005.gadu.

No izņemšanas protokola (1.sējuma lietas 236.-237.lapa), kas sastādīts 2007.gada 29.maijā, redzams, ka no AS "Trasta Komercbanka" izņemts līgums ar SIA /Nosaukums A/ pārstāvi /pers. A/ par konta atvēršanu un apkalpošanu, kā arī paraksta un zīmoga paraugu kartīte.

No izņemšanas protokola, kas sastādīts 2007.gada 29.maijā, redzams, ka no AS "Rietumu Banka" izņemts SIA /Nosaukums A/ līgums par konta atvēršanu un apkalpošanu, parakstu un zīmogu paraugu kartīte un dokumentu oriģināli par skaidras naudas izsniegšanu /pers. A/ no konta (1.sējuma lietas 242.-264.lapa).

Izņemtie dokumenti iekļauti lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstā (1.sējuma lietas 265.-267.lapa).

No Valsts Ieņēmumu dienesta Kurzemes reģionālās iestādes Liepājas nodaļas sniegta informācija par SIA /Nosaukums A/ nodokļu parādiem (2.sējuma lietas 169.-196.lapa).

No Valsts Ieņēmumu dienesta Kurzemes reģionālās iestādes Liepājas nodaļas paziņojumiem un brīdinājumiem, kas nosūtīti SIA /Nosaukums A/, redzams, ka uzņēmumam tiek sniegta informācija par nodokļu parāda esamību un nepieciešamību iesniegt maksātnespējas pieteikumu (2.sējuma lietas 197.-202.lapa).

No rokraksta ekspertīzes atzinuma Nr.09-1539 (4.sējuma lietas 80.-81.lapa) redzams, ka eksperts secināja, ka SIA /Nosaukums A/ VID iesniegtajā pievienotās vērtības nodokļa deklarācijā par 2005.gada februāri un pārskatā par priekšnodokļa summām, kas iekļautas februāra deklarācijā, VID iesniegtās pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās par 2005.gada martu un novembri parakstus nav izpildījis pats /pers. A/, bet kādas citas personas, atdarinot /pers. A/ parakstus.

Ar eksperta atzinumu secināts, ka 2003.gada 23.decembra iesniegumā par SIA /Nosaukums A/ juridisko adresi un iesniegumā par /pers. A/ piekrišanu būt par SIA /Nosaukums A/ rīkotājdirektoru parakstus nav izpildījis pats /pers. A/, bet cita persona.

Turklāt ar rokraksta ekspertīzes atzinumu secināts, ka SIA /Nosaukums A/ izrakstītajās 11 preču pavadzīmēs – rēķinos (01.09.2005. LZ-IX Nr.291851, 12.07.2005. HL-VII Nr.794634, 09.05.2005. LP-IX Nr.150971, 20.06.2005. HL-VII Nr.794637, 13.05.2005. HL-VII Nr.794645, 05.04.2005. HL-VII Nr.794624, 18.03.2005. HL-VII Nr.794622, 11.05.2005. HL-VII Nr.794625, 20.10.2005. HM-VII Nr.906090, 24.10.2005. HM-VII Nr.906091, 31.10.2005. HM-VII Nr.906092); trīs rēķinos (27.07.2005. Nr.2005/07/1, 30.11.2005. Nr.11/05, 30.12.2005. Nr.12/05); 18.07.2005. uzņēmuma līgumā; 01.09.2005. uzņēmuma līgumā Nr.1 ; 02.01.20005. līgumā Nr.02/01-2005; 31.10.2005. darba pieņemšanas – nodošanas aktā Nr.1 parakstus SIA /Nosaukums A/ nav izpildījis pats /pers. A/, bet kādas citas personas, atdarinot /pers. A/ parakstus.

Pirmās instances tiesā liecinieks /pers. O/ liecināja, ka apsūdzētajam /pers. A/ apmēram pirms 10 gadiem bijusi reģistrēta SIA, bet reāli /pers. A/ strādājis celtniecībā. Vienu reizi vīrietis ar melnu automašīnu atbraucis un krievu valodā lamājis /pers. A/ saistībā ar naudas lietām, pēc tam /pers. A/ izskatījās nobijies.

Pirmstiesas kriminālprocesā, kā redzams no 2007.gada 17.maija un 11.jūlija uzziņām, nav iegūtas nekādas ziņas par SIA /Nosaukums A/ grāmatvedes /pers. G/identitāti, adresi (3.sējuma lietas 106.-110.lapa). Arī lietas iztiesāšanā pirmās instances tiesā nebija iespējams nodrošināt /pers. G/

ierašanos uz tiesas sēdēm (5.sējuma lietas 51.-52.lapa).

Apsūdzētais/pers. A/ tiesas izmeklēšanā pirmās instances tiesā liecināja, ka paziņa /pers. R/ piedāvājis nopelnīt naudu, neko nedarot. Pēc kāda laika pie viņa ieradies vīrietis vārdā /pers. S/. Pēc /pers. S/norīkojuma gājis uz vairākām iestādēm, arī bankām, kur parakstījis dažādus dokumentus, pircis pavadzīmes. Kādas funkcijas veic šīs iestādes, viņš - apsūdzētais /pers. A/ nezina. Bankās izņemtās naudas summas uzreiz atdevis /pers. S/. Dokumentus parakstījis tikšanās reizēs ar /pers. S/gan kafejnīcās, gan kāpņu telpās vismaz reizi nedēļā. Par dokumentu parakstīšanu /pers. S/devis naudu. /pers. S/vedis uz Rīgu, lai bankā atvērtu kontu. Daudzas reizes parakstījis /pers. S/atvestās preču pavadzīmes, taču kam obligāti jābūt norādītam pavadzīmē, nevar pateikt. Nekad nav interesējies un sapratis, kādus dokumentus paraksta, turklāt parakstījis arī tukšus dokumentus. To gan sapratis, ka paraksta dokumentus, lai /pers. S/cilvēki saņemtu uz bankas konta naudu. Pievienotā vērtības nodokļa deklarācijas nav pildījis, Valsts ieņēmumu dienestam grāmatvedības dokumentus nav sniedzis. Nav zinājis, ka uz viņa vārdu bijusi reģistrēta firma SIA /Nosaukums A/, un tai bijusi grāmatvede /pers. G/, jo nekad viņu nav redzējis. Sākumā pastā saņemtos sūtījumus atvēris un izlasījis, bet tad /pers. S/norādījis, ka visi pasta sūtījumi neatvērti jāatdod viņam. Pieprasījumu no administratores par SIA /Nosaukums A/ dokumentu nodošanu nekad nav saņēmis un nekādi dokumenti pie viņa nekad nav bijuši. Kad paziņa /pers. T/redzējis, ka paraksta /pers. S/atvestos dokumentus, tad norādījis, ka var sanākt nepatikšanas un, no tā brīža viņš - /pers. A//pers. S/ pateicis, ka neko vairāk neparakstīs.

Apsūdzētais /pers. A/ liecināja, ka /pers. S/devis viņam norādījumus, kas jāliecina pirmstiesas kriminālprocesā. Kad apsūdzētais informējis /pers. S/par saņemtajām tiesas pavēstēm, /pers. S/nopircis viņam biļeti uz Angliju un sarunājis tur darbu uz laiku, līdz viss Latvijā nokārtosies. Iepriekšējās tiesas sēdēs visus norādījumus viņam devis aizstāvis, ar kuru pats vienošanos neesot slēdzis.

2009.gada 2.jūlija tiesas sēdē apsūdzētais /pers. A/ savu vainu noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā neatzina un liecināja, ka bija SIA /Nosaukums A/ īpašnieks, bet visus uzņēmuma dokumentus viņam licis parakstīt /pers. S/, kurš runājis krieviski un braucis ar BMW markas automašīnu. Uzņēmums it kā nodarbojies ar zivju tirgošanu. Vēstules, kas bija adresētas SIA /Nosaukums A/, apsūdzētais saņēmis no dažādām iestādēm. Apsūdzētais liecināja, ka parakstījis preču pavadzīmes, par to ikreiz saņēmis Ls 10 vai Ls 20. Kad teicis /pers. S/, ka neparakstīs vairs nevienu dokumentu, /pers. S/izteicis viņam draudus, ka nositīs. Apsūdzētais norādīja, ka vairākus dokumentus, kas atrodas lietas materiālos, viņš nav parakstījis.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 503.panta ceturto daļu tiesas izmeklēšanā pirmās instances tiesā pārbaudīta /pers. A/ lieciba, kuru viņš sniedza 2007.gada 30.martā kā persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess (3.sējuma lietas 136.-138.lapa). Šajā liecībā /pers. A/ liecinājis, ka ir SIA /Nosaukums A/ vienīgais dalībnieks, rīkotājdirektors ar paraksta tiesībām. Veicot auditu 2006.gadā, Valsts ieņēmumu dienests konstatējis SIA /Nosaukums A/ nodokļu parādu, jo nav iesniedzis visus grāmatvedības dokumentus, kuri atradušies pie grāmatvedes /pers. G/. /pers. A/ uzskata - ja būtu iesniedzis visus SIA /Nosaukums A/ grāmatvedības dokumentus, nodokļu parāds auditā nebūtu konstatēts. Grāmatvedi /pers. G/nav varējis sazvanīt ne no sava mobilā telefona, ne no civilsievas tālruņa, viņas uzvārdu un dzīvesvietu nezina. Pēc audita veikšanas Valsts ieņēmumu dienesta darbiniece viņam atdevusi kaut kādas pavadzīmes, kaut kādas atskaites. Kad pēdējo reizi sniedzis SIA /Nosaukums A/ gada pārskatu, neatceras, bet varētu būt 2006.gadā.

Pirmās instances tiesa savā spriedumā norādīja uz šaubām par apsūdzētā /pers. A/ pieskaitāmību, ka tiesai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 455.panta otro daļu, rodoties šaubām par apsūdzētā pieskaitāmību vai iespējamo vainu apsūdzībā, nebija tiesību pēc savas iniciatīvas iegūt pierādījumus un tos pārbaudīt tiesas sēdē.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas atzinums par pierādījumu iegūšanu, kas attiecas uz apsūdzētā pieskaitāmību, nav pamatots, jo saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 195.panta 5.punktu, tiesai, rodoties šaubām par pieskaitāmību, ir pamats pašai noteikt ekspertīzi par apsūdzētā psihisko stāvokli.

Pārbaudot lietā iegūtās ziņas par apsūdzēto, tiesas kolēģijai nerodas šaubas par apsūdzētā /pers. A/ pieskaitāmību. Lietā noskaidrots, ka apsūdzētais beidzis 6 klases, mācījies Liepājas speciālajā skolā Nr.13, bijis uzskaitē noteiktu laika periodu ambulatorās psihiatriskās nodaļas pacientu psihiskās aprūpes reģistrā, taču šādi apstākļi vien nedod pamatu uzskatīt, ka pastāvētu šaubas par apsūdzētā pieskaitāmību un būtu nepieciešams veikt pētījumu par apsūdzētā psihisko stāvokli. Arī tas apstāklis, ka tiesas izmeklēšanā apsūdzētā sniegtā liecība atšķiras no pirmstiesas kriminālprocesā sniegtās liecības, tiesas kolēģijas ieskatā, nevar būt par pietiekamu pamatu tiesu psihiatriskās ekspertīzes noteikšanai.

Saskaņā ar Krimināllikuma 1.pantu, pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi Krimināllikumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā (likuma redakcijā līdz 2010.gada 31.decembrim), paredzēta krimināltatbildība par izvairīšanos no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas vai par ienākumu, peļņas vai citu ar nodokli apliekamo objektu slēpšanu vai samazināšanu, ja ar to nodarīti zaudējumi valstij vai pašvaldībai lielā apmērā.

Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objekts ir tautsaimniecības intereses un valsts intereses nodokļu ieņēmumu jomā. Noziedzīgā nodarījuma priekšmets ir likumā noteiktie nodokļi, ar tiem apliekamie ienākumi, peļņa un citi ar nodokli apliekamie objekti, kā arī citi nodokļiem pielīdzināmie maksājumi – valsts nodevas, pašvaldības nodevas.

Novērtējot lietā iegūtos un iztiesāšanā pārbaudītos pierādījumus, tiesas kolēģija atzīst, ka nav pierādīta apsūdzētā /pers. A/ piedalīšanās viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pārbaudītie pierādījumi rada pamatotas šaubas par to, vai apsūdzētais /pers. A/ ir Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarītājs vai līdzdalībnieks.

Iztiesāšanā pirmās instances tiesā apsūdzētais /pers. A/ mainīja savu pirmstiesas kriminālprocesā sniegto liecību, norādot, ka viņa rīcībā nekādi SIA /Nosaukums A/ dokumenti nav bijuši, tie bijuši pirmstiesas kriminālprocesā nenoskaidroto personu /pers. S/un grāmatvedes /pers. G/ rīcībā. SIA /Nosaukums A/ juridiskā adresē /adrese A/ ir dzīvoklis, kur nekāda saimnieciskā darbība nav notikusi un uzņēmuma birojs nav atradies.

Ņemot vērā apsūdzētā /pers. A/ liecināto tiesas sēdē, tiesas kolēģija atzīst, ka nav pamata neticēt apsūdzētā liecinātajam, ka bijusi persona, kas sevi nosaukusi par /pers. S/, pēc kura norādījumiem tikusi reģistrēta SIA /Nosaukums A/, apsūdzētais parakstījis dokumentus saistībā ar tās saimniecisko darbību, par katru tikšanās reizi apsūdzētais saņēmis 10 - 20 latus, grāmatvedi /pers. G/ apsūdzētais nav redzējis un ar viņu nav ticies, apsūdzētajam tikuši izteikti arī draudi tad, kad nav gribējis vairs parakstīt dokumentus, kā arī teikts, kas jāliecina pirmstiesas kriminālprocesā, un, kad krimināllieta nonākusi iztiesāšanā tiesā, /pers. S/palīdzējis uz laiku aizbraukt no Latvijas. Apsūdzētais /pers. A/ nenoliedza, ka pēc /pers. S/norādījuma regulāri no SIA /Nosaukums A/ bankas konta AS /Nosaukums C/ izņēmis naudas līdzekļus, ko apliecina apsūdzētā paraksts uz rīkojumiem par naudas izmaksu, taču apsūdzētais norādīja, ka visu naudu, ko izņēmis no bankas, uzreiz atdevis /pers. S/, pats nekādu uzņēmējdarbību nav veicis.

Par to, ka pie SIA /Nosaukums A/ reģistrācijas bija iesaistītas arī citas personas, savās liecībās norādīja apsūdzētais /pers. A/, turklāt tas redzams no maksājuma uzdevumiem par Uzņēmuma reģistra sniegtajiem pakalpojumiem, jo ar rokraksta ekspertīzes eksperta atzinumu secināts, ka 2003.gada 23.decembra iesniegumā par SIA /Nosaukums A/ juridisko adresi un iesniegumā par /pers. A/ piekrišanu būt par SIA /Nosaukums A/ rīkotājdirektoru parakstus nav izpildījis pats /pers. A/, bet cita persona, kā arī /pers. A/ nav parakstījis PVN deklarācijas par vairākiem 2005.gada mēnešiem (1.sējuma

lietas 41.-44.lapa, 3.sējuma lietas 102.-105.lapa, 4.sējuma lietas 80.- 81.lapa).

Arī liecinieks /pers. O/ tiesas izmeklēšanā liecināja par to, ka /pers. A/ apmēram pirms 10 gadiem bijusi reģistrēta SIA, bet reāli /pers. A/ strādājis celtniecībā. Liecinieks arī pats redzējis, ka vienu reizi pie /pers. A/ bija atbraucis vīrietis ar melnu automašīnu un krievu valodā lamājis /pers. A/ saistībā ar naudas lietām.

Apsūdzētais /pers. A/ norādījis un rokraksta ekspertīzes atzinumā Nr.09-1539 secināts, ka SIA /Nosaukums A/ izrakstītajās 11 preču pavadzīmēs – rēķinos, 2005.gada 18.jūlija uzņēmuma līgumā, 2005.gada 1.septembra uzņēmuma līgumā Nr.1 , 2005.gada 2.janvāra līgumā Nr.02/01-2005, 2005.gada 31.oktobra darba pieņemšanas – nodošanas aktā Nr.1 parakstus SIA /Nosaukums A/ nav izpildījis pats /pers. A/, bet kādas citas personas, atdarinot /pers. A/ parakstus (2.sējuma lietas 9.-11., 20.-23., 35., 42., 109., 127.-129., 139.-141., 146.-147.lapa, 4.sējuma lietas 80.-81.lapa).

Tiesas kolēģija atzīst, ka kriminālprocesa laikā iegūtie fakti liecina par apsūdzētā /pers. A/ iztiesāšanā izvirzītās versijas ticamību, ka ar uzņēmējdarbību SIA /Nosaukums A/ vārdā faktiski darbojušās citas personas, kuras šajā lietā nav noskaidrotas un kuru darbību rezultātā valstij nodarīts zaudējums lielā apmērā. Pie apstākļiem, kad radušās pamatotas šaubas par noziedzīgā nodarījuma izdarītāju un tas lietā konkrēti nav noskaidrots, tāpēc, tiesas kolēģijas ieskatā, nav iespējams noskaidrot un izvērtēt apsūdzētā /pers. A/ līdzdalības lomu noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā.

Kā atzīmēts Augstākās tiesas prakses apkopojumā - par izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas tiešo izdarītāju atzīstama un pie kriminālatbildības saucama nevis persona, kura ir juridiskās personas vadītāja formāli jeb ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā, bet reālais juridiskās personas vadītājs, kurš īsteno juridiskās personas finansiāli saimniecisko darbību (*Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2001.gada 23. janvāra lēmums lietā Nr. SKK-17*). Savukārt uzņēmuma faktīvā vadītāja darbības, konstatējot viņa rīcībā Krimināllikuma 20. panta ceturtajā daļā norādītās darbības, kvalificējamas kā analizējamā noziedzīgā nodarījuma atbalstīšana (*sk. Augstākās tiesas prakses apkopojums. Tiesu prakse lietās par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.2013.Pieejams:http://at.gov.lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/ krimināltiesības/*).

/pers. A/ celtajā apsūdzībā tiek norādīts, ka, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestā deklarācijas un pārskatus par SIA /Nosaukums A/ veiktajiem saimnieciskajiem darījumiem un gūtajiem ieņēmumiem, /pers. A/ slēpis un samazinājis apliekamo objektu.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti norādīja, ka apsūdzība nav saprotama, jo nav saprotams, vai slēpti un samazināti darījumi, vai slēpti un samazināti ieņēmumi, vai slēpti un samazināti kādi citi ar nodokli apliekami objekti.

Iztiesājot lietu apelācijas kārtībā, Kurzemes apgabaltiesa savā 2012.gada 4.janvāra spriedumā norādīja, ka apsūdzība neatbilst Kriminālprocesa likuma 405.panta pirmās daļas 2.punkta prasībām, turklāt tiesu debatēs prokurors nenorādīja, kādi darījumi slēpti, par kādu konkrētu summu samazināti nodokļi, kas veido kopējo zaudējumu apmēru. Arī pēc lietas atkārtotas iztiesāšanas un apsūdzības grozīšanas netiek norādīts, kādi konkrēti darījumi slēpti, par kādu konkrētu summu samazināti nodokļi, kas veido kopējo zaudējumu apmēru, kā arī valstij nodarītos zaudējumus.

Nodokļu un nodevu likmi, to aprēķināšanas un nomaksas kārtību un pienākumu nosaka dažādi likumi, kā arī Ministru kabineta noteikumi. Taču apsūdzībā konkrēti nav norādītas tās likuma normas vai citi normatīvie akti, saskaņā ar kuriem /pers. A/ bija pienākums kā SIA /Nosaukums A/ amatpersonai maksāt nodokļus vai tiem pielīdzināmos maksājumus, nav norādīts konkrēts likuma pants, kura priekšraksti pārkāpti.

Kā norādīts augstāk minētajā Augstākās tiesas 2013.gada apkopojumā "Tiesu prakse lietās par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas", apsūdzībā konkrēti norādāmas tās likuma normas un citi normatīvie akti, saskaņā ar kuriem personai bijis pienākums maksāt nodokļus vai tiem pielīdzinātos maksājumus, kad un kādā veidā tā ir izvairījusies no savu pienākumu pildīšanas.

Augstākā tiesa vairākkārt norādījusi uz to, ka Kriminālprocesa likuma 405.pants, kurā norādītas prasības apsūdzības saturam, jāaplūko kopsakarā ar Kriminālprocesa likuma 20.panta pirmo daļu, kas paredz personas tiesības uz aizstāvību, proti, apsūdzībai jābūt tādai, lai apsūdzētā persona varētu zināt ne tikai, par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu tā tiek apsūdzēta, bet arī, kādas konkrēti un kādos apstākļos izdarītas darbības tai tiek inkriminētas uzrādītās apsūdzības ietvaros. Minētais nosacījums ietver sevī arī prasību par apsūdzības konkrētību. Apsūdzībai jābūt tādai, kas pilnībā ļauj izprast tās būtību, nemeklējot papildu izskaidrojumus krimināllietas materiālos (*Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 28.janvāra lēmums lietā Nr.SKK-22/2011, Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 28.decembra lēmums lietā Nr.SKK690/2011, Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 4.jūnija lēmums lietā Nr.SKK-8/2012*).

Arī kriminālprocesa tiesību teorijā izteikts viedoklis, ka nodarījuma faktiskie apstākļi jāizklāsta maksimāli pilnīgi, lai tajos atainotos ikviena inkriminētā noziedzīgā sastāva pazīme. Jāizvairās no tādu apsūdzībā nekonkretizētu jēdzienu vai izteicienu lietošanas, kas var tikt nevienveidīgi vai neviennozīmīgi saprasti, ir nekonkrēti, bez vispārpieņemta skaidrojuma u.tml. Tādējādi apsūdzībai ir jābūt tik konkrētai un pilnīgai, ka tā uzskatāmi un nepārprotami raksturo personai inkriminēto nodarījumu un rada iespēju aizstāvēties (*Meikališa Ā., Strada-Rozenberga K.Kriminālprocess. Raksti. 2005-2010, – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2010, 610.-611.lpp.*).

Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse var izpausties personas bezdarbībā vai darbībā.

„Izvairīšanās no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas notiek, ja persona bez attaisnojošiem iemesliem noteiktā termiņā neizdara maksājumus; slēpšana vai samazināšana (daļēja noslēpšana) notiek, ja nodokļu vai nodevu maksātājs deklarācijās vai nodokļu aprēķinos noslēpj vai samazina nodokļu bāzi (ar nodokli apliekamo objektu) un no tās aprēķināto nodokļu summu" (*Skat. U.Krastiņš, V.Liholaja, Ā.Niedre. Krimināltiesības. Vispārīgā un Sevišķā daļa: Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 1999, 253.lpp.*).

Tātad, formulējot apsūdzību, jānorāda, kādā veidā izdarīts Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā (likuma redakcijā līdz 2010.gada 31.decembrim) paredzētais noziegums, tas ir, ar bezdarbību, tieši izvairoties no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas, vai arī ar darbību, slēpjot vai samazinot ienākumus, peļņu vai citus ar nodokli apliekamos objektus un tādējādi izvairoties no nodokļu vai tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas.

Apsūdzībā norādīts, ka /pers. A/ slēpis un samazinājis apliekamo objektu. Tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas izteiktajam viedoklim, ka apsūdzībā būtu konkrēti norādāms, kas tika slēpts un kas samazināts. Lai pierādītu faktiskos apstākļus, tie vispirms ir jāformulē atbilstoši Kriminālprocesa likuma 405.panta pirmās daļas 2.punkta noteikumiem, kas nosaka, ka lēmumā par personas saukšanu pie krimināltatbildības (apsūdzībā) jānorāda katra inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktiskie apstākļi, kas nosaka juridisko kvalifikāciju. Tas nozīmē, ka šajā lietā /pers. A/ apsūdzībā bija jānorāda konkrētas tiesību normas (likums, tā pants, panta daļa, punkts), saskaņā ar kurām /pers. A/ bija persona, kurai bija pienākums konkrētā taksācijas periodā no konkrētas apliekamās summas pēc noteiktas likmes maksāt attiecīgus nodokļus un pielīdzinātos maksājumus.

No audita un pievienotās vērtības deklarācijām, tiesa konstatē, ka ik mēnesi SIA /Nosaukums A/ uzrādītas lielas priekšnodokļa summas, darījumi nav atšifrēti. Uzrādot ar grāmatvedības dokumentiem nepamatotas priekšnodokļa summas, tiek samazināta pievienotās vērtības nodokļa summa, kas maksājama valsts budžetā. Tādējādi ar auditu ir konstatēts, ka SIA /Nosaukums A/ par laiku no 2005.gada 1.janvāra līdz 2005.gada 31.decembrim izvairījās no pievienotā vērtības nodokļa iemaksas valsts budžetā Ls 283 243,27 apmērā nevis Ls 84269,29 apmērā, kā tas norādīts apsūdzībā.

Lai atzītu apsūdzētā /pers. A/ vainu par pierādītu, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 124.panta otrās daļas noteikumiem valsts apsūdzētājam ir jāpierāda Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva esamība, kas, cita starpā, ietver pienākumu pierādīt tos noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus, kuri nosaka nodarījuma juridisko kvalifikāciju. Tas nozīmē, ka valsts apsūdzētājam ir jāpierāda, ka /pers. A/ bija likumā noteikts pienākums maksāt nodokļus un tiem pielīdzinātus maksājumus, bet viņš no šī pienākuma ir izvairījies un ar to nodarījis valstij lielus zaudējumus.

Krimināļprocesa likuma 455.panta trešajā daļā noteikts, ka tiesa var atzīt par pierādītiem no apsūdzības atšķirīgus noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus tikai tajā gadījumā, ja ar to nepasliktinās apsūdzētā stāvoklis un netiek pārkāptas viņa tiesības uz aizstāvību, taču tā nevar šo apsūdzību papildināt, precizēt vai kādā daļā izveidot no jauna, jo tādā veidā tiktu pārkāpts procesuālo pilnvaru nodalīšanas princips (*Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 4.jūnija lēmums lietā Nr.SKK-8/2012*).

Apsūdzībai jābūt tādai, kas atbilstu Krimināļprocesa likuma 527.panta pirmajā daļā iekļautajai norādei par notiesājoša sprieduma saturu, kur noziedzīga nodarījuma faktiskie apstākļi tiek definēti kā „noziedzīgā nodarījuma apraksts", minot noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laiku un vietu, izdarīšanas veidu, apsūdzētā vainas formu, motīvus un šā nodarījuma sekas, ciktāl tos iespējams noskaidrot (*skat.Ā.Meikališa, K.Strada–Rozenberga. Krimināļprocess. Raksti. 2005–2010 –Rīga: Latvijas Vēstnesis,*

2010. -591.lpp.).

Apsūdzībai jābūt pietiekami konkretizētai, tādai, kas ļauj pilnībā izprast tās būtību, nemeklējot papildus izskaidrojumus krimināllietas materiālos. Tas, ka šāda veida informācija ir lietas materiālos, neattaisno tās neiekļaušanu apsūdzības saturā. Notikuma faktiskie apstākļi ir daļa no pierādīšanas priekšmeta, kas apsūdzībai ir jāpierāda tiesas izmeklēšanā.

Tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas izteiktajam viedoklim, ka nav iespējams vērtēt /pers. A/ darbības atbilstību vai neatbilstību konkrētas tiesību normas prasībām, jo viņš nav apsūdzēts konkrētas tiesību normas pārkāpumā. Saskaņā ar Krimināļprocesa likuma 17.pantā noteikto procesuālo funkciju nodalījumu, tiesa nedrīkst meklēt un konstatēt personas uzvedības atbilstību vai neatbilstību konkrētai tiesību normai (likumam, tā pantam, daļai un punktam), kas nav norādīta apsūdzībā, jo tā ir apsūdzētāja funkcija, kuras uzdevums ir pierādīt personas darbību prettiesiskumu. Tas nozīmē, ka tiesa saskaņā ar likumu nedrīkst meklēt konkrētas tiesību normas, kuras /pers. A/ ar savu rīcību būtu pārkāpis, jo tādā gadījumā tiesai būtu jāuzņemas valsts apsūdzētāja funkcija un jāsastāda jauna apsūdzība, kas ir pretrunā ar procesuālo funkciju nodalīšanas principu.

Novērtējot celto apsūdzību, lietā iegūtos un iztiesāšanā pārbaudītos pierādījumus, tiesas kolēģija atzīst, ka apsūdzētā /pers. A/ piedalīšanās Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā nav pierādīta, tāpēc viņš attaisnojams.

Taisot attaisnojošu spriedumu kādā tā daļā, ja apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgajā nodarījumā nav pierādīta, atbilstoši Krimināļprocesa likuma 526.panta pirmās daļas 5.punktam sprieduma rezolutīvajā daļā jānorāda tiesas lēmums par lietas vai tās daļas nosūtīšanu prokuratūrai, ja noziedzīgs nodarījums ir noticis, bet nav pierādīta apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā. Tiesas kolēģija atzīst, ka krimināļprocess jāsadala un daļā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas krimināļprocess jānosūta Liepājas prokuratūrai pirmstiesas krimināļprocesa turpināšanai.

/pers. A/ celta apsūdzība par Krimināllikuma 215.panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu - ka viņš lika šķēršļus maksātnespējas procesa gaitā, kas izpaudās kā administratora pieprasītās informācijas neiesniegšana.

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka ar tādām darbībām, kā tas norādīts apsūdzībā, /pers. A/ nav izdarījis Krimināllikuma 215.panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, un nav konstatējama noziedzīgā nodarījuma objektīvā un subjektīvā puse, tāpēc apsūdzēto /pers. A/ atzina par nevainīgu un attaisnoja, pamatojoties uz Krimināļprocesa likuma 519.panta 1.punktu, apsūdzētā nodarījumā nekonstatējot noziedzīga nodarījuma sastāvu.

Tiesas kolēģija atzīst, ka šajā daļā pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, notiesājoša sprieduma taisīšanai nav pamata. Tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas atzinumam, ka apsūdzībā pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas nav konstatējama noziedzīgā nodarījuma objektīvā un subjektīvā puse.

Ņemot vērā, ka pirmās instances tiesas spriedums daļā par apsūdzētā attaisnošanu pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas tiek atstāts bez grozījumiem un tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas spriedumā izdarītajiem atzinumiem, tāpēc, ievērojot Krimināļprocesa likuma 564.panta sesto daļu, detalizēti neuzskaita un neatkārto pirmās instances tiesas spriedumā analizētos pierādījumus un atzinumus šajā apsūdzības daļā.

Krimināllietu tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa vispusīgi pārbaudīja un izvērtēja norādītajā apsūdzības daļā krimināllietā savāktos pierādījumus atbilstoši Krimināļprocesa likuma 127.-130.panta nosacījumiem.

Pirmās instances tiesa spriedumā norādīja, ka /pers. A/ tiek apsūdzēts par šķēršļu likšanu maksātnespējas procesa gaitā, kas parādnieka rīcībā izpaužas kā administratora pieprasītās likumā paredzētās informācijas nesniegšana, kur dispozīcija satur blanketas dispozīcijas pazīmes. Tiesa pamatoti norādīja, ka apsūdzībā bija konkrēti jānorāda likums, kurš nosaka maksātnespējas procesa gaitā parādniekam pienākumu iesniegt likumā paredzēto informāciju, un konkrēti kādu informāciju likums nosaka iesniegt administratoram.

Pirmās instances tiesa pamatoti atzina, ka /pers. A/ celtā apsūdzība ir nekonkrēta un vispārīga, jo apsūdzībā norādīts, ka viņš nesniedza atbildi uz administratores rīkojumu Nr.2, taču nav norādīts, kāda informācija /pers. A/ bija jāsniedz maksātnespējīgās SIA /Nosaukums A/ administratorei /pers. AF/.

Tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu apelācijas protestā izteikto viedokli, ka administratora pieprasījuma saturs nav būtisks, bet būtiski ir tas, ka šāds pieprasījums ir bijis. Tiesas kolēģija uzskata, ka rīkojuma saturs ir būtisks, tiesai ir jāizvērtē, vai informācija prasīta likumā noteiktajās robežās, rīkojums nevar būt nesaprotams un neizpildāms tajā norādītajā termiņā.

Turklāt apsūdzība celta par atbildes nesniegšanu uz rīkojumu Nr.2, taču, iepazīstoties ar minētā rīkojuma saturu, redzams, ka administratore noteikusi veikt tādas darbības kā – veikt maksātnespējīgā uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu, kustamās un nekustamās mantas inventarizāciju, sastādīt un iesniegt mantas sarakstu, veikt uzņēmuma naudas līdzekļu inventarizāciju kasē un nodot naudas līdzekļu atlikumus administratorei, apzināt trešās personas, kuru valdījumā un turējumā atrodas parādniekam piederoša manta un iesniegt šo personu sarakstu, nodot dokumentus, zīmogus un spiedogus, kā arī veikt citas darbības. Līdz ar to tiesas kolēģija uzskata, ka apsūdzībā būtu pareizi norādīt darbības, kas attiecas uz konkrētas administratora pieprasītās informācijas nesniegšanu, nevis vienkārši norādīt, ka netika sniegta atbilde uz administratores rīkojumu Nr.2.

Tiesas kolēģija uzskata, ka arī par šo inkriminēto noziedzīgo nodarījumu ir attiecināmas spriedumā ieprieks minētās tiesību teorijas atziņas par apsūdzības konkrētību, pilnīgumu, lai tā uzskatāmi un nepārprotami raksturotu personai inkriminēto nodarījumu un dotu iespēju aizstāvēties.

Uz inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdi spēkā esošā likuma "Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" (redakcija līdz 2007.gada 31.decembrim) 34.panta pirmā daļa noteica, ka parādnieka pārstāvjiem ir pienākums sniegt administratora un kreditoru sapulces pieprasīto informāciju piecpadsmit dienu laikā no pieprasījuma nosūtīšanas dienas.

Kā redzams no lietas materiāliem, administratore rīkojumu Nr. 2 (3.sējuma lietas 10.-11.lapa) /pers. A/ izsūtījusi 2007.gada 12.februārī, tajā norādot, ka informācija sniedzama līdz 2007.gada 15.februārim. /pers. A/ par rīkojuma saņemšanu parakstījies AS „Latvijas pasts" paziņojumā 2007.gada 16.februārī. Šajā sakarā tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti norādīja, ka, saņemot šādu rīkojumu, /pers. A/ nebija iespējams izpildīt administratores rīkojumu un sniegt jebkādu atbildi līdz rīkojumā norādītajam datumam – 2007.gada 15.februārim.

Tiesas kolēģija atzīst, ka nebija pamata apsūdzēt personu par darbību neizdarīšanu tādā termiņā, kāds norādīts rīkojumā, jo, personai saņemot sūtījumu, rīkojumā noteiktais termiņš jau bija pagājis.

Turklāt tiesas kolēģija atzīst, ka administratores rīkojuma saturs ir pretrunīgs, jo tiek norādīts izpildīt rīkojumā norādītās darbības līdz 2007.gada 15.februārim un vienlaicīgi rīkojumā ir atsauce uz likuma "Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju" 34.panta pirmo daļu, kas noteic, ka pieprasītā informācija sniedzama piecpadsmit dienu laikā no pieprasījuma nosūtīšanas dienas.

Pirmās instances tiesa arī pamatoti norādīja, ka no celtās apsūdzības nav saprotams, kāda tiesību norma, vai kāds dokuments, vai kāds cits apstāklis uzliek par pienākumu /pers. A/ sniegt informāciju administratorei laika posmā no 2007.gada 28.februāra līdz 2007.gada 21.maijam, ja rīkojumā bija norādīts termiņš - 2007.gada 15.februāris. No lietas materiāliem redzams, ka jau 2007.gada 23.martā pieņemts lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas (3.sējuma lietas 1.lapa).

Krimināllikuma 215.panta subjektīvo pusi raksturo tiešs nodoms. Tiesas kolēģija konkrētajā gadījumā nepievienojas prokurora apelācijas protestā izteiktajam viedoklim, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 125.panta pirmās daļas 4.punktu, ja netiek pierādīts pretējais, par pierādītu uzskatāms fakts, ka persona zina un tai vajadzēja zināt savus normatīvajos aktos paredzētos pienākumus. Šādu nosacījumu varētu attiecināt gadījumā, ja parādnieka pārstāvis būtu persona, kas konkrētā uzņēmumā veica uzņēmējdarbību. Taču pie apstākļiem, ka apsūdzētā /pers. A/ piedalīšanās viņam inkriminētā Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā nav pierādīta, jo konstatēti apstākļi, kas liecina par citu personu darbībām, veicot uzņēmējdarbību un izmantojot uz apsūdzētā vārda reģistrētu uzņēmumu, līdz ar to arī šāda iemesla dēļ pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas apsūdzētā darbībās nav konstatējama subjektīvā puse.

Ievērojot minēto, tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa apsūdzības daļā pēc Krimināllikuma 215.panta trešās daļas apsūdzēto /pers. A/ pamatoti atzina par nevainīgu un attaisnoja, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punktu, jo apsūdzētā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva. Līdz ar to šajā daļā sprieduma atcelšanai un notiesājoša sprieduma taisīšanai, kā tas lūgts apelācijas protestā, nav pamata.

Pirmās instances tiesa atzina, ka materiālā kaitējuma kompensācijas pieteikums par labu valstij 120 493,67 *euro* apmērā, ņemot vērā, ka /pers. A/ noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā tiek attaisnots, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 526.panta otro daļu atstājams bez izskatīšanas.

Pie apstākļiem, ka kriminālprocess jāsadala un daļā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas kriminālprocess jānosūta Liepājas prokuratūrai pirmstiesas kriminālprocesa turpināšanai, tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums jāatceļ par kaitējuma kompensācijas atstāšanu bez izskatīšanas, par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, par SIA "/Nosaukums A/" reģistrācijas lietas atdošanu Uzņēmumu reģistram.

Tā kā kriminālprocess jāsadala un daļā jāturpina, līdz ar to nav iespējams izlemt jautājumu par kaitējuma kompensāciju un to nav iespējams noteikt. Tāpat norādītā iemesla dēļ nav iespējams izlemt jautājumu par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, kas glabājas krimināllietas materiālos, un par SIA "/Nosaukums A/" reģistrācijas lietas atdošanu Uzņēmumu reģistram. Kriminālprocesa likuma 240.pants noteic, ka galīgā rīcība ar lietiskajiem pierādījumiem un dokumentiem jāizlemj spriedumā vai lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu.

Apelācijas instances tiesas sēdē piedalījās advokāte V.Borina, kurai saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 84.pantu un Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumiem Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību", no valsts līdzekļiem par veikto darbu – apsūdzētā /pers. A/ aizstāvību apelācijas instances tiesā izmaksājami 76,13 *euro*.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 368.panta trešo daļu apsūdzētais /pers. A/ atbrīvojams no procesuālo izdevumu samaksas par aizstāves sniegto juridisko palīdzību un tie sedzami no valsts līdzekļiem, jo apsūdzētais tiek attaisnots noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

atcelt Liepājas tiesas 2015.gada 1.aprīļa spriedumu daļā par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas un attaisnošanu, par kaitējuma kompensācijas atstāšanu bez izskatīšanas, par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, par SIA "/Nosaukums A/" reģistrācijas lietas atdošanu Uzņēmumu reģistram.

/pers. A/ atzīt par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas un attaisnot.

Kriminālprocesu sadalīt un daļā pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas kriminālprocesu un SIA "/Nosaukums A/" reģistrācijas lietu nosūtīt Liepājas prokuratūrai.

Pārējā daļā Liepājas tiesas 2015.gada 1.aprīļa spriedumu atstāt negrozītu.

Atbrīvot /pers. A/ no samaksas par aizstāves darbu apelācijas instances tiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā, sūdzību vai protestu iesniedzot Zemgales apgabaltiesā.

Pilns spriedums pieejams 2016.gada 30.martā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Akmeņlauka

Tiesnese D.Skrauple

Tiesnesis J.Siliņš